

WACŁAW POTOCKI

Pan Kurek pannę Maglownicę

WACŁAW POTOCKI

Pan Kurek pannę Maglownicę

Szlachcianka jedna, panny nie miawszy służebnej,
Kmiotkę w lnianą koszulkę ubrawszy ze zgrzebnej¹,
Bierze z sobą w gościnę, ale wprzód napomni,
Żeby jak najprzystojniej wszystko², jak najskromniej
Czyniła, co jej każą, waszmościła wszystkim,
I odwykała wiejskim obyczajom brzydkim;
Mianowicie u stołu patrzyła, jeśli ją
Posadzą, jako panny jedzą, jako piją.
Milczeć; spyta kto, cicho odpowiedzieć; słuchać;
Na łyżkę całą gębą po wiejsku nie dmuchać;
Nie rządzić, nie przestawiać, żeby nie znać na niej;
Ręce założyć, skoro na nią³ pojrzy⁴ pani;
Pokrajawszy, na nożu w gębę kłaść z talerza.
Uczy tańca wielbłąda i wilka pacierza.
Siedzą panie; w niezwyklej stoi czuba⁵ szacie
Przed niemi⁶, aż się hałas jakiś stał w komnacie;
Prosi jej gospodyni, nie żałując prace⁷,
Żeby zajrzała⁸, kto tam tak barzo⁹ kołace.
A ta z niskim ukłonem: «Jegomość pan Kurek
Stłukł pannę Maglownicę, wleciawszy na murek».
Śmiejąc się gospodyni: «Daj zdrowie Ichmościom,
Wielcem rada w domu swym niebywałym gościom»
(Stąd przypowieść: «Pan Kurek z panną Maglownicą»,
Kiedy się waszmościami pachołek z woźnicą).
A że już skończę bajkę z przypowieścią społu:
Posadzono też czubę z inszymi do stołu.
Był na półmisku kapłon¹⁰ pieczony. Wziąwszy ta
Kolano, z apetytu zębami go chwyta,
Ciągnie garścią, jako pies przystąpiwszy nogą.
W tym razie pojrzy pani twarzą na nią srogą,
A moja czuba ręce, jako jej kazano,
Wskok złoży, zostawiwszy w paszczeczce¹¹ kolano.
Wszyscy w śmiech, Pani tylko od wstydu nie zgorę.
«Nie wezmęz ja cię, drągu! w gościnę powtóre!».
Dano kaszę na koniec¹²; jeść się jej chce srodze.

Chłop, Przebranie

Grzeczność

Rozczarowanie

¹zgrzebny — utkany z lnu lub konopi. [przypis edytorski]

²wszystko (starop.) — wszystko. [przypis edytorski]

³na nią (starop.) — dziś popr.: na nią. [przypis edytorski]

⁴pojrzyć (starop.; tu forma 3 os, lp; pojrzy) — spojrzeć. [przypis edytorski]

⁵czuba (daw.) — dziewczka, właściwie suka. [przypis redakcyjny]

⁶niemi — dziś popr.: nimi. [przypis edytorski]

⁷prace (starop.) — dziś popr.: pracy. [przypis redakcyjny]

⁸zajrzeć (starop.; tu forma 3 os., lp, r.ż.: zajrzała) — zajrzeć. [przypis edytorski]

⁹barzo (starop.) — bardzo. [przypis edytorski]

¹⁰kapłon (starop.) — kogut. [przypis edytorski]

¹¹paszczeka (starop.; tu forma Msc, lp, r.ż.: w paszczeczce) — szczęka. [przypis edytorski]

¹²Dano kaszę na koniec — kaszą zamykano niegdyś obiad. [przypis redakcyjny]

Aż owa: «dmąć¹³ haw¹⁴, głosem zawoła, gospodze¹⁵!
Będę ja też!» «Dmij, bodaj rozpukła¹⁶, do bydła,
Nie do ludzi, do świni, maszkaro obrzydła!
Prawiem¹⁷ ci się uczyła, od wideł, od gnoju,
W panińskim koczokodana¹⁸, czopa¹⁹, wożąc stroju.
Niechaj wszystkie ziemianki²⁰ mną się karzą dzisiaj,
Że pstre cynki²¹ kondysa²² nie przerobią w lisa!»

---

¹³*dmąć* (daw.; tu 3 os., lm: dmąć) — dmuchać. [przypis redakcyjny]

¹⁴*haw* (starop.) — tu. [przypis redakcyjny]

¹⁵*gospodza* (starop.; tu W, lp, r.ż.: gospodze) — pani. [przypis redakcyjny]

¹⁶*rozpuknąć się* (starop.; tu 3 os., lp, r.ż.: rozpukła) — rozpękła się. [przypis redakcyjny]

¹⁷*prawie* — właśnie, dobrze. [przypis redakcyjny]

¹⁸*koczokodan* — małpa, brzydka kobieta. [przypis edytorski]

¹⁹*czop* (daw.) — niezdara, niedołęga. [przypis edytorski]

²⁰*ziemianka* (daw.) — szlachcianka. [przypis redakcyjny]

²¹*pstre cynki* — plamy, cętki. [przypis redakcyjny]

²²*kondys* (starop.) — pies podwórkowy. [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3. Fundacja Nowoczesna Polska zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/potocki-pan-kurek-panne-maglownice>

Tekst opracowany na podstawie: Wacław Potocki, Wiersze wybrane, wyd. i oprac. Aleksander Brückner, nakł. Krakowska Spółka Wydawnicza, druk. W.L. Anczyca i Spółki w Krakowie, Kraków [1924].

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Elbląską z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BE. Utwór powstał w ramach "Planu współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2014 roku" realizowanego za pośrednictwem MSZ w roku 2014. Zezwala się na dowolne wykorzystanie utworu, pod warunkiem zachowania ww. informacji, w tym informacji o stosowanej licencji, o posiadaczach praw oraz o "Planie współpracy z Polonią i Polakami za granicą w 2014 r."

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksander Brückner, Aneta Rawska, Katarzyna Dug, Magdalena Świątkoń, Marta Niedziałkowska.

Okładka na podstawie: Berliner Dom Inside Dome - Berlin's neo-Baroque Cathedral, Glyn Lowe Photographs, CC BY 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: szczegóły na stronie Fundacji.